

אורי קנמון

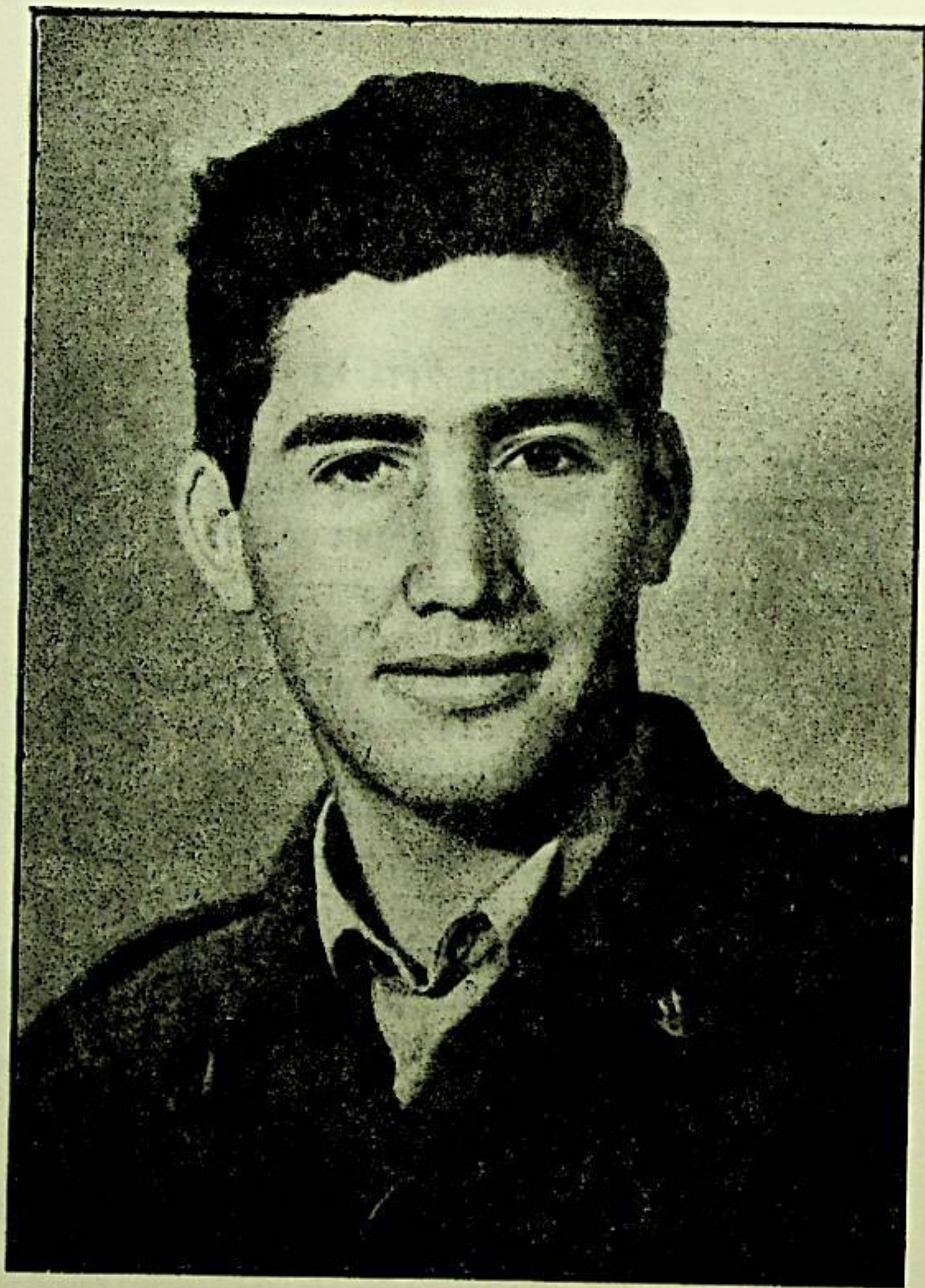

הָיָה הַנֶּעַר אֹר חָתוּם; עֵינָיו יָסוּת וְשׂוֹאֲלוֹת
וּמְאִירוֹת אֶת סוֹד חַיָּו כְּלִיל־יֶרֶחַ בַּחֲלוֹת.
עַם הַחֲגוֹר וְהַעוֹפֶרֶת אֶל רִקְיעַ בָּא קוֹלוֹ;
שָׁתְקוּ רַעֲיוּ בְּכֹכְבִּים בְּקִבּוֹת חַיָּו הָרוֹנְנִים.

(נחן יונתו)

אורי

דפים לזכרו של אורי קנמון

אורי קנמון

בן פרידה ויוסף

נולד בכפר-הסבי"ז תשרי תרצ"ו (14.10.1935)
נפל בהיאחזות "אמציה" בא' סוכות תשי"ז (20.9.56)

כי גדול הכאב מאד

מה אומר לאם ואב בשכול בנמייחידם? פתחתי את ספר
"איוב" ואוציא משפטיו, כשם שעשו אבותיו בצר להם. דמומים
ישבנו עד עבור ימי האבל:

"וישבו אתו שבעת ימים ושבעה לילות ואין דובר אליו דבר,
כי ראו גדול הכאב מאד".

פחד-פתאום תקף לב האם, כך סיפרו רעותיה, נפשה לא ידעה
מרגוע; ניבא הלב, לבה של אם:

"כי פחד פחדתי ויאתיני, ואשר יגורתי יבוא לי".
רע כי תפגוש בדרכך וקראת בעיניו זו התמיהה: נדיביו לב,
הולכי ישר אלה, בשל מה באתם הרעה הגדולה הזאת? "הורוני
ואני אחריש, ומה שגיתי הבינו לי?"

תאמרו: דברי נוחם נגישה להם... במה ינוחמו? "יורד שאול
לא יעלה, לא ישוב עוד לביתו..."

ינוחם אין. תחושת עוול חופפת מעלינו וזעקה מרה פורצת
מגרונו:

"על לא חמס בכפי! על לא חמס בכפי! ארץ, אל תכסי דמי!"

מ. ג.

בן האדמה

לאורי קנמון

אדמתך זו רותה ועתך,
היא רותה מדמך שלך
ופתחה את תלמה עבורך, —
אדמתך.

היא פתחה את תלמה, קבלתך אל חיקה
בקבלה הזרעים מידך.
וכסה עפרה את גופך, —
עפר אדמתך.

ותשוב, תחרש אדמה זו, שלך
ותשוב, תזרע אדמתך,
ועת ציץ יעלה ויצמח מתוכה
הוא יצמח מאתך.

ויספר הציץ לצופה קברך
כי אין מות לך, איש-אדמה;
כי פועם לבבך בקרבה
ודמך בה זורם, בדמה.

אדמתך, זו רותה ועתך ודמך,
זו קבלה אל חיקה אותך;
היא לך חיי נצח תמן —
אדמתך.

טובה פרנקל

הכרות עם הספר

הישר והנבון

אורי איננו, והמחשבה קשה מנשוא. איננו יכולים להאמין בעובדה מרה זו. הפיצד? אורי זה, שיחד עמו גדלנו, יחד למדנו וחונכנו בבית-ספר אחד, שהיה תמיד שותף לכל חנייתנו הרבות — איננו?!

אורי היה אוהב צמח וחי. הוא היה איש העמל. זכורנו ימים תמימים בהם היינו עובדים בענף המכורת; למרות שהיה עמוס לימודים, ערב בחינות-הבגרות, לא חסך מזמנו המועט, והיה הולך, מתענין ועוזר.

אורי היה אדם צנוע וענו. הוא לא השתדל להתבלט בשום מקום, אך דווקא שתיקתו וצניעותו הם שהבליטו אותו. הודות ליזשרו ולתבונתו הובאו לפניו לא פעם דברי ריב ומחלוקת, למען ישפוט ויברר.

תמיד הצטייר לעינינו כאדם וחבר נאמן, שאפשר לסמוך עליו, גם במצבים הקשים ביותר. כי היה מוכן לעזור בכל שעה ועת.

דמותו תלונו בכל עת ומקום.

חבריו

על אילן שנגדע

אין העט נשמע ליד הרועדת.

והן כה זל העט מהביע הכל. לא אורי הוא האדם שיש להספידו. עליו לעולם לא יסתם הגולל, יותר מדי עמוק שוכן בלבותנו. הן יחד צעדנו, בתחילה צעדי פעוטים המפלטים נתיב סלול, ואחר־כך צעדי מבוגרים יותר, המנסים לסלול נתיב. כאן נפרדו דרכנו, איש איש פנה לעברו, למלחמתו, להיאבקותו. אבל תמיד היינו יחד, כי כור־היתוך אחד לנו, בסיס ינקותנו — הבית, הכפר, גדר־השכנים הלא קיימת...

בית ליד בית, פארות־עץ אחד בתוך עץ שני, עד כי לעתים תוהה אתה: שורשי עץ זה מניין? מחצר זו, או מחצר זו?

רק מי שהכיר את אורי מקרוב ידע את אשר מסתתר מאחורי מעטה השקט והצניעות. כאן הבשיל אדם בעל רגש, בעל אהבה, הבנה וידיעה עמוקה ויטודית בהרבה הרבה שטחים.

בפגישה בבית, בבואו לחופש, לא הוא האיש היודע ואוהב לספר על עצמו ולהתפאר במעשיו. מאותם ענווי עולם. אך למדתי להבחין במעשה שסופר מפיו כלא חשוב, כלאחר יד, כבדרך אגב: שאורי הצליח בלימודיו בבית־הספר החקלאי, וחברים שלמדו אתו היטיבו לספר זאת. וכך בצבא: אורי נשלח לקורסים ומצליח. פקודיו מעריצים אותו כאדם וכמפקד. ללא אומר ומלים, רק בת־צחוק טובה על שפתיים, שהיתה פורקת מעליה את תיק הלימודים, ואחר את התיק הצבאי. וכבר ידיים חרוצות היו מתרוצצות בחצר המשק, משמידות כל עשב רע ומטפחות כל נבט רך. זאת לא הייתי צריכה לשמוע, זאת ראיתי במו עיני שנים, ועדות לכך הן קיימת: עצים מוריקים בחצר, פרחים פורחים. מעטים כמו אורי הגיעו למעלה כזו של אהבת העבודה וקיומה. ובשעות של פנאי — הספר. מי עוד כמו אורי בלע ספרים? אך תמיד השקט, השקט הנפשי עם טוב־הלב הנצחי שלא פגע מעולם באדם. הוא יצר את ה„אני“ הגדול של אורי האדם. מעשיו הוכיחו אותו, הימצאותו בכל מקום הבשילה פרי.

מין קהות כבדת־מהות משתררת בלב בשבתך לכתוב על אורי. אט אט משתחזרים לפניך קטעי זכרונות, ודמות העומדת לנגדיך, שהיא סמל של מסירות, חריצות ונאמנות ללא גבול, נועלת דלת הבית עם תרמיל הגב על השכם, מעיפה עוד מבט אחד אחורה ונפרדת מעל הכל בבטחון אין קץ.

נירה

גזע מושרש נגדע

כמה קשה להספיד דמות מדמותנו, צלם מצלמנו, הניה מהנייתנו, להעלות פרשת-חיים קטועה של גזע מושרש אשר נגדע בעודנו באבו. עדיין מהדהד בקרבנו סיוטה של המציאות האכזרית, טרם נקלט בתודעתנו פשרו של אסון זה, עת נתערפלה במוחנו משמעותם של חיים ומוות. ניצבנו מול האמת המחרידה — ידענו כי שכלנו את חברנו הטוב, ובשלוש אלומות-אש הומחשה פרידת נצח מחיוך בלתי מחוי, מבלורית שחורה...

מעטים ידעו צפונותיו, כי מסוגר היה, ענוותן ונחבא אל הכלים. אך בעיני הטובים ברעיו, בעיניו אלה שחדרו לנבכי נפשו בעבודה, בלימודים ובחיים משותפים, היה אורי אישיות דגולה ואצילה.

משחר ילדותו אהב את הפשטות והצניעות ודחה כל פינוק. בשרותו בנח"ל מצא את מיזוגם של ערנותו, היחלצותו לכל קריאה וצו ותחושת אחריותו הרבה, אשר התממשה במילוי תפקידיו הצבאיים. את הטבע אהב בכל נפשו ומאודו; התעניין בבעלי-חיים ועקב אחרי צמחית הארץ. כמה יקרו לו שבלים פוריות, שדות מוריקים וצמחי-בר רכים. את שעות-הפנאי המעטות שנותרו לו לאחר מילוי תפקידיו הצבאיים בהיאחזות „אמציה“ הקדיש לטיפוח משק הבקר. ופעילות זו, שבהתנדבות יסודה, זכתה להערכתם של חברי המשק, שעשו מאמצי הפצרה ושידול עילאיים להשאירו כחבר וכאחראי לאחר תום תקופת שרותו...

ואנו, רעיו מילדות, הכרנוהו כרע נאמן וכנער הוגה ונבון. מתון היה ואטי בדיבורו. אך דבריו היו מלאכת מחשבת, מלאי מחשבה והגיון ורוויי רעיונות וחכמת חיים. גילה בקיאות והתענינות בשטחים רבים ומגוונים. היה תמיר בגופו וברוחו ומפתיע בכנותו; הגינותו וישרו ללא סייג וגבול. משום כך נערץ היה על כל אלה שזכו לחיות במחיצתו. אנו לא נפרדנו מאורי. לנצח יהיה עמנו, בעצבנו ובחגיגנו, בכל פעולה שנפעל ובכל חג שנחוג.

י איר בן-ציוני

במחיצת האם

כאח היית לנו...

אורי... כאח היית לנו, ואף יותר מזה. לא נמצא דבר שהיה לך ולא נתת לי, או שקנו לך דבר ולא נתת לי.

יחד חיינו זמן רב — לא שנה ולא שנתיים, ואיני זוכר יום שרבנו בו. להפך, תמיד השתדלת לעזור, להבין, להדריך, להראות מה היא הדרך הטובה והישרה שילך בה האדם. ולא פעם ויתרת לי, אורי, על דברים, כדי שלא ארגיש עצמי מקופח. פשוט, קשה לתאר מעל גבי הנייר את טוב-לבך, את הבנתך ואת מסירותך למולדת ולבית.

הקרבתך זו למולדת הובעה עד תומה. והנה חלפה שנה. עברו ימים, שעות, רגעים... אומרים שעם הימים החולפים נשכח האדם הנופל. שכן — החיים אפורים, קשים ואין זמן רב להרהורים. אך את אורי אין לשכוח.

נקשרנו יותר עם אורי לאחר הנישואים. כמה נעים היה לשוחח אתו; על פניו יכולנו לקרוא את טוב-לבו...

הו, אורי! לא היית צריך לפגוע בנו כל כך. לבנו סמוך ובטוח, שאילו אלהים יכול היה לבכות על משגהו — כי אז בוכה היה ללא הפוגה... אלישבע ויצחק דויד

שתי פגישות

למרות הקרבה המשפחתית, לא הכרתי את אורי מקרוב. ביחוד בשנים האחרונות, כשהייתי באה לביקור בכפר-הס, היה הוא לרוב בבית-הספר החקלאי בפרדס-חנה, ואחר-כך בצבא. פגישותי אתו בעת האחרונה היו מחוץ לבית, ובאופן מקרי בהחלט. שתיים הן, ושתייהן נרשמו היטב בזכרוני, למרות היותן קצרות וחטופות. פגישה ראשונה — במחנה צבאי אי-שם, ואורי חניך בקורס מפקדי-כתות.

הגעתי למחנה עם חברי, במסגרת טיול מאורגן. ידעתי שאורי נמצא במחנה זה והמתנתי לשעות הערב, בהן יחזור מן השדה. היה זה יום של ראשית האביב. בכל זאת היה האויר קריר ובלילה טפטף גשם דק. הבחורים מסרו לנו את אהליהם ומיטותיהם ובילו את יומם ולילם היכן שבילו.

בבואם מן הסדרה היו מכוסים בוך ורגליהם לחות. אך מצב-רוחם היה מרומם. שאלתי על אורי, וזמן קצר לאחר מכן פגשתיו. הופתעתי למראהו. לא ראיתיו זמן רב, ופתאום עמד לפני גבר צעיר, נושא בעול וחייכני. כששאלתי את קשים האימונים השיב בבת-צחוק: „כן, קשים, קשים מאד אפילו; אבל אין דבר, מתחשלים“. חייכתי לעצמי בהנאה: אכן, בחור כארו!

בין כה וכה הספיקו חבריו להניח את כליהם וללכת לאכול בחדר האוכל. „לך לאכול, אורי“, אמרתי לו, „נתראה אחר-כך“. „לא, אינני רעב. אחטוף משהו בשק“ם. אנו עסוקים הערב בהכנת מערכים“.

הפצרתי בו שוב, אך הוא בשלו. בינתיים הגיע תורי לגשת לחדר-האוכל וחבריו של אורי כבר היו מסודרים בשורותיהם מול מפקדם. חששתי שבגללי הוא עלול לזכות בנזיפה, משום שהיה האחרון להתיצב בשורתו.

כשהיינו קטנים נהגנו להתנשק בשעת פגישה. עתה, כיון שבגרנו כל-כך לחצנו יד כגדולים. אף-על-פי-כן, כשנפרדנו למחרת שאלתי: „מותר לנשק לך?“ והוא חייך את חיוכו ואמר: „כן“. נשקתי במצחו וראיתי לפני שוב את אורי הקטן, השמח לקראת מישהו מן המשפחה, משום שעדיין זקוק הוא לתמיכתה; ואולי דווקא בהיות האמונים מפרכים והנטל כבד על הכתפים הצעירות...

והפגישה השניה — קצרה היתה וחטופה עוד יותר, ושמורה עמי לא כזכרון דברים אלא כתמונה. ירדתי מן האוטו ברחוב תל-אביב, ואני סחוטה ועייפה מן העבודה. והנה לפני שנים במדים; אורי ועמו חילת, מטיילים בניחותא על המדרכה ומשוחחים.

שמחת פגישה כרגיל; „שלום, שלום! מה נשמע? מה שלום ההורים?“ וכן הלאה. איני זוכרת בדיוק מה עוד נאמר באותם רגעים ספורים. אני זוכרת רק שלא יכולתי לגרוע את מבטי מעיניו ומשפתיו, בגלל החיוך שנבע מהן. לא אגזים אם אומר כי משהו מעייפותי פינה מקום למין שמחה וחדנות-חיים בגלל העינים האלה, הצוחקות והמאירות, ובגלל החיוך הנפלא הזה שעל שפתיו. ועודני זוכרת שהרגשתי פתאום כי השמים שמעל ראשי כחולים מתמיד ובהירים; — והעצים ברחוב ירוקים והרבה אור מסביבי.

נפרדנו והמשכתי בדרכי. עוברים ושבים תהו למראה החיוך השפוף על פני. אך בטוחתני שאילו זכו אף הם לפגישה כזו היו מחייכים גם כן.

צפירה

כוכב האיר בעולמנו

אורי, כשמו כן היה: כוכב הבא להאיר את עולמנו בחשכתו. עוד בהיותו ילד הרעיף אורי מאהבתו לזולת, אהב לעזור וידע לסלוח. וכאשר גדל — גדלו תכונות-נפשו האצילות, שהרעיף מהן על סביבותיו: בבית, בבית-הספר, בחברת הנעורים ובין המבוגרים. די היה מבט חטוף על דמותו המזהירה כדי להשכיח מלב את דאגות היום-יום. ואז היינו מתפייסים וממלמלים: „אם כאלה זרחו לנו ומאירים את לבנו — יש שכר הרבה לעמלנו“.

מי מאתנו לא ראה את עמידתו האצילית, את בת-צחוקו המלבבת? מי לא חש בעדינות לבבו, בנכונותו לעזור לכל אדם? כאותו כוכב, שזרח להאיר עולם ופתע נפל וכבה — כן נפל גם אורי. אבל אדם כמותו, שידע בשנות חייו הקצרות לתת כה הרבה — רוחו מוסיפה להקרין ולהאיר עלינו. אורי חי בתוכנו; הניתו החיה טבועה בנפש ההורים, בני-המשפחה, המורים והידידים. רוחו שמורה ותתגלה לא רק בחזיון, אלא גם במוחשי, בחייהם של כל אלה שבתוכם חי והשפיע עליהם מטהר-לב וכל הניתו.

אברהם ירקוני

משכמו ומעלה

אורי היה, לכאורה, אחד מאותם "צברים" טיפוסיים, בני־טיפוחה של ההתישבות העובדת: בן מושב, בוגר בית־ספר תיכוני־חקלאי ואיש נח"ל, האוחז באֵת ובשלח; נאמן להנהיג ההתישבותית ומושרש בה, בעל יזמה, העזה ומעוף ומעורה בחיי המדינה ובדרכה הקשה. אך למעשה היה אורי שונה ונבדל מן הכלל, בהיותו רציני יותר, מתוך־הליכות יותר, ולא משום תוגה והתבדלות שבו, אלא משום תחושת אחריות גדולה לכל מעשה ממעשיו, תוך השקעת נימת הגיון בריא, מתובל בהגינות, בחוש ראיית הגולד ובהתחשבות בזולת.

כי אדם ישר היה בתכלית, בהיר־הליכות ובהיר־מחשבה, טוב לב ועדין־נפש. מעולם לא הערים על זולתו, לא כיחש, לא פגע לרעה. כאילו חבוי היה בפינתו — עד אותו רגע בו היו זקוקים לעזרתו. ואז היה מתגלה מיד וחש לעזור לכל אדם, אף במצבים הקשים ביותר. כך נהג כבן יחיד להוריו, כחבר לידידיו, כחייל וכמפקד בעל לב חם, האהוב על פקודיו ומפקדיו.

בכל מסכת חייו הקצרה זכה אורי להערכת כל אותם שבאו אֵתו במגע. אצילות וצניעות היו נסוכים בו, ודווקא דחותו את הכבוד והיותו נחבא אל הכלים — הם שהבליטוהו עוד יותר ועשאוהו גבוה משכמו ומעלה.

בכל נימי נפשו היה קשור בטבע. הוא ראה בעולם החי, בצמחיה ובנוף הישראלי לא את פליאת הבריאה והדר־היצירה בלבד, אלא — ובעיקר — את ההנהיג המשתנית: את הנוף הטרשי של שדות־הבור המטופח בידי אדם וההופך במאמץ השרירים לגן פורח. את גבעות "אמציה" שבחבל לכיש ראה הופכות לישוב של קבע, שאליו כה נקשר, אותו כה הפיר ואהב. בעבודת האדמה ראה את המקור לחדנות החיים ולשמחת העמל.

נזכרהו בפשטותו ללא סייג, בצניעותו, בטוב־לבו ובחיוכו הסלחני. הוא אהב את החיים והטבע, היה מושרש בנוף הארץ, כאילו הפך לחלק ממנו. והנה נותק, נגדע, נפל חלל...

י א י ר

עם בני הדוד

יפה תואר וזקוף קומה

אורי נולד וגדל בכפר-הס, אותו מושב שעל הגבול, שכה רבות סבל משכניו. מילדותו התקשר לאדמה באהבה עזה, ובה רצה לקשור את עתידו. על-כן המשיך את לימודיו בבית-הספר בפרדס-חנה, כדי ללמוד להיות חקלאי מושלם.

עדין-נפש היה אורי, עניו ומוכן לכל הקרבה. בחדשי שירותו האחרונים דאג כי אחרי שחרורו יקלוט אותו המשק; במלוא התנופה והמרץ ביקש להקים את ביתו ונחלתו שלו. השתילים הוכנו, האדמה נחרשה, והוא חיכה ליום בו יעמוד ברשות עצמו.

אנו, קרובי המשפחה שהכרנו את אורי מרחוק, נפשנו נקשרה בו עם בואו למושבתנו. כתלמיד בית-הספר החקלאי. לעתים קרובות היה בא לביתנו לביקור, ואז ראינוהו יפה-תואר וזקוף-קומה. הכרנו את נפשו האצילית, ולא פעם השתאינו: אף שהיה בן יחיד להוריו לא היה בו שמץ ממידת ההתפנקות. הוא היה מוכן למלא כל משימה קשה ואחראית.

חיפיו ליום בו נוכל לבקר את אורי במשקו. אבל הגורל רצה אחרת: ביום-הולדתו ה-21 נפל חלל.

משפחת יעקבוביץ

פרדס-חנה

החיוך המלבב

שלוש שנים התהלך אורי עמנו ובתוכנו. הוא בא אלינו מבית הספר שבגוש תל-מונד, שם סיים חוק-לימודיו היסודי וחלק מן הלימודים התיכוניים. בא ותלמודו ונימוסיו בידו. יחס של כובד-ראש לתורה ולעבודה ולנושאי דגלה, במובן המצומצם והנרחב של המושגים הללו, היה מקווי היסוד שבאופיו. ברצוני להטעים את הסיפא „נושאי דגלה“ — משום היותו נמנה עם המעטים שבצעירי דורנו, המגשימים יום יום, שעה שעה את הצו הכמוס, עם מאמר חז"ל „דרך-ארץ קדמה לתורה“. מה שהוא לדעת הרוב — „הלכה ואין מורין כן“ ידע אורי לקיים הלכה למעשה, וזאת מתוך לב שלם ונפש חפצה. תכונה זו גרמה לו לפעמים להתבדל מחברותא ולהיות יוצא-דופן, בהעיון להביע דעת יחיד, להגן עליה בתוקף, מתוך אמונה שלמה בצדקת השקפותיו, מבלי לשים לב לחיוכי חבריו.

לא בלהט הביא לידי ביטוי את דבריו, אלא בניחותא, בחייכו נלבבות לעומת חבריו — חיוך שלא ימוש מנגד עיני כל הימים — גם בשעה שריתחת הויכוח הגיעה לשיאה.

מן הכפר ומבית אבא, שהעבודה נשמת אפם, הגיע אלינו, והאידיאלים שהביא עמו משם, נשאר נאמן להם כל ימי חייו הקצרים, עד שהאילן הרך נגדע באבו ושירת חייו בראשית הדרך נפסקה. והמוזמר אבד לעד. יפה-נפש ושואף אל הנעלה והנשגב שבפשטות היה כל ימיו. אורי יצא את העולם מבלי שכמיהתו זו באה על סיפוקה.

מורו — אלימלך מילר

בית-הספר התיכון החקלאי, פרדס-חנה

האהבה לאדמה פעמה בו

אורי היה בן הדור שזכה לחיות בתקופת מלחמת־הקוממיות. החלוציות עברה אליו בירושה. הוא צמח כבר באדמת המולדת והיה יורש נאמן לאידיאלים של חלוצי הדור, שעקרו את עצמם מחיי תלישות בגולה והיכו שורשים בחיי עבודה ויצירה בכפר המולדת. את האהבה לאדמה ולחיי הכפר ינק כבר מילדותו והיא היתה טבועה בדמו. הוא היה קשור בטבורו לאדמתו, לכפרו. חיי הקצרים היו בבואה של שלנת הכפר, והדבר בא לגילוי בכל מהותו. גיל זה, שהוא גיל הסער והתפרצות כוחות נעורים, יוצר בדרך כלל בעיות וקשיים חינוכיים, אולם אורי היה נער צעיר ללא בעיות, ונעדרו בו כמעט כל התכונות המאפיינות את הגיל הזה.

חיי שטפו בשקט כמי השילוח, לפי תכנית קבועה מראש: בית־ספר יסודי; אחרי־כן, הודות לכשרונותיו, המשיך בבית־ספר תיכון ולבסוף נכנס לבית־הספר התיכון החקלאי בפרדס־חנה, בו מצא את השילוב של השכלה תיכונית והשכלה חקלאית, אליה שאף.

שלוש שנים חי במוסד זה. היו אלה השנים המעניינות ביותר, ואולי גם המאושרות ביותר בחייו הקצרים. הלימודים הרציניים וחיי החברה במוסד נתנו לו תוכן חדש בחייו, והוא ראה בבית־הספר את ביתו השני. את המשטר והמשמעת במוסד סיגל לעצמו בשקט וכדבר המובן מאליו. העבודה במשק לא הכבידה עליו כלל, כי חונך על ברכי העבודה. העבודה בבית־הספר היתה כעין התרעננות מן הלימודים הקשים. בגישתו הרצינית לכל עבודה, במסירות ובאחריות מלא כל תפקיד שהוטל עליו והיה לסמל ולמופת לכל חבריו, גם לצעירים ממנו וגם לבני גילו. על כן נתקשרו אליו כל מוריו ומדריכיו באהבה, ועל כן כיבדוהו חבריו ואהבוהו.

בשנת תשי"ד סיים בהצלחה את המוסד, עמד בכל הבחינות וקיבל תעודת־בגרות, המזכה אותו להמשיך את לימודיו במוסד גבוה. אך עד כמה שידוע לי לא התעתד אורי להמשיך את לימודיו בבית־ספר גבוה. תכניתו היתה לסיים את השירות בצבא ולחזור למשק, לאדמתו. הגורל המר קבע אחרת; שמו של אורי הטוב, השקט והצנוע יצורף לרשימת הקרבנות שמצאו את מותם על משמר המולדת, שפה אהב.

המנהל ד"ר א. רוזנברג

בית־הספר התיכון החקלאי, פרדס־חנה

האחריות היתה קדושה בעיניו

לא הכרתיו טוב, למרות שהייתי חבר בית-ספרו. מעטים הכירו טוב את אורי, אך רבים ידעוהו. ידעו שהיה שקט ונחבא אל הכלים, אך ידעו גם שהיה שקדן מוכשר ואחראי. תכונה אחת ציינה אותו תמיד: מילוי חובתו. אורי לא נהג לקבל עליו תפקידים, אך מה שכבר קיבל על עצמו, ביצע ומילא עד תום. אחריות — ענין של קודש היה בעיניו. ולאחר שגמר חובתו בבית-הספר, הלך למלא חובתו לעמו וצבאו.

כאשר קראתי בעתון כי „א. קנמון נפל“, מילא החשש את לבי. אך כשהוספתי וקראתי: „נפל בעת מילוי תפקידו“ — נגזז החשש ובמקומו באה הודאות האכזרית. ידעתי כי „א.“ יכול להיות רק אורי, כי „אורי“ ו„מילוי תפקיד“ הן שלוש מלים שהיו קשורות ולא נפרדו בחייו ובמותו.

אכן, רק אלה שהאלים אוהבים — מתים צעירים.

איתמר מילר

בן נאמן ושומר טוב

לא שומר מלחמה היה אורי. חינוכו, דרך-חייו, כל מהותו היו ניגוד גמור למלחמה. אולם הוא נשא בהפירה את משימת הדור — היחלצות למען הגנת המדינה והאדרת בטחונה.

זוכר אני את אורי בילדותו — בן יחיד להוריו, והבן הבכור לכל משפחתנו. ילד-שעשועים היה לכל באי ביתם, בית הפתוח תמיד לכל ידיד ואורח. ילד צר ותוסס היה, אוהב משחק וקונדסות, ועם זאת — שומר ספר. ענוותן היה ועם זאת אוהב צחוק; ענוג, טהור וחינני.

ילדותו ונעוריו עברו עליו בכפר עברי החי מיגיע-כפיו. משחר ימיו ספג אל קרבו את רוח העובד את אדמתו. אין פלא, איפוא, כי הנייתו כולה גילמה את מיטב הערכים החלוציים, במלוא משמעותם העמוקה. נאמן ושומר טוב היה לכל, נכון למלא כל תפקיד עד תומו. לא במקרה מיאן בתוקף להאזין לרמזים על אפשרות שחרורו המוקדם מן הצבא, במטרה להמשיך את לימודיו, אליהם השתוקק כל כך. תשובתו האחת היתה: קודם כל יש להשלים את תקופת השירות!

בדמי ימיו נקטף אורי, ולא זכה ליהנות מפרי עמלו, אליו התמסר בשקדנות כה רבה. מי יתן ויכולנו לנחם את ההורים השכולים ביגונם העמוק, בהילקח מהם בנם-יקירם היחיד.

ראובן

מכתב לידיד שנפל

אורי ידידי,

כותב אני את מכתבי האחרון אליך: מכתב שלא תוכל לקרוא, כי עיניך כהו ואזניך נאטמו; שלא תוכל לענות עליו, כי אין כוח להזיז את אצבעותיך. אך אני כותב לך, כי בלבי אתה עוד קיים, בזכרוני אתה חי — ותמיד תחיה.

אורי, מכתב זה מיועד לך. אך הוריך יקראוהו, וגם קרוביך וידידיך. אני מקווה שהדבר יעזור להם, ינחם אותם, ואולי, מי יודע, גם יעזור לך במנוחתך הנצחית...

שלוש שנים חיינו יחד — באותה מחיצה, באותו חדר; בהכרח ושלא בהכרח חיינו יחד. השתתפנו איש בחיי רעהו: למדנו ועבדנו יחד. סבלנו מאותם מדריכים ומורים, ושמחנו אותן שמחות. כך נעשית לרע ולידיד. לא בנקל בא הדבר, כי היית מסוגר בתוך עצמך, שתקן ועניו לפי טבעך. אך כאשר הפרתי לבסוף את נפשך ואצילותך, נוכחתי כמה שלם אתה עם עצמך. ידך לא יכלה להעתיק באף בחינה, לא מתוך פחד פן תיתפס, אלא מפני שזה מעשה לא הוגן — כלפי המורה, ועוד יותר כלפי עצמך. היית אחד היחידים שלא „רכב“ על הצעירים, כי לא יכולת לנגוע לרעה במי שלא יוכל להרע לך ומתוך אותה סיבה לא השתתפת אף פעם בהשבעות ויתר תעלולי הפנימיה. אני מודה בכך שהחברה, ואני בתוכה, לא תמיד הבינונו אותך, כי תמיד חיפשת את הדרך שבה תהיה שלם עם עצמך, ומצאת אותה.

בשיחות רעים לא אהבת להתפאר ו„להשוויץ“ במעשים שלא היו מעולם, כמו רבים מחבריך. ואם כבר התגאית פעם, היה זה על אודות פרה שבמשקך, שנתנה 60 ליטר ליזם, או על אבטיח שמשקלו 80 ק"ג. אף אחד ממילא לא האמין לך, לפחות לא בסיפור הזה...

תכונתך החשובה ביותר הייתה — האהבה לעבודה, עבודת האדמה שממנה צמחת ובתוכה גדלת. לא הייתה עבודה קשה מדי, מפרכת מדי או מלוכלכת מדי בשבילך. את פולן עשית מתוך אהבה. היית צריך להכיר את כל העבודות — והיפרתן. רצית לדעת כל מה שנמצא בשדה. כמה זמן ועמל היית מקדיש להכרת צמחים ולהגדרתם. חיבתך העיקרית נסבה אל דבורים וכנורות, ולזאת הקדשת את מרבית זמנך החפשי. אפילו

בימים שהתכוננת לבחינות בגרות, וכל רגע היה קודש ללימודים, הלכת לדבורים כדי לטפל בהן, כי לא רצית שאחרים יעשו זאת. אולי לא חשבת על כך, אך כמה דומה הדבורה השקדנית במילוי חובותיה לרוחך ולדמותך. רק שאתה מילאת את חובותיך מתוך הכרה...

זוכר אני אותן שיחות ששוחחנו על העתיד, מה יהיה כשנגמור את בית-הספר, מה נעשה בצה"ל ובנח"ל. רצינו להיות יחד, אך בכל זאת נפרדו דרכינו. התראינו גם אחר-כך, וגם התכתבנו. הנה התעוררה השאלה: ומה אחרי הצבא? חשבת הרבה על כך, אם בזאת גמרת כל חובותיך למען הכלל והמדינה, אם לא היית צריך לצאת, כיתר בניי המושבים, להדרכה ביישובי-העולים. עם זאת הרגשת גם חובה כלפי בית הוריי ומשקם, שכה מעט היית בו בשנים האחרונות...

לא הגעת, אורי, למילוי כל חובותיך, כי בעת מילוי חובך הראשון — שירות בצה"ל — נפלת. נפלת, כי היית להוט למלא את תפקידך כראוי, לבצע הכל כמו שצריך...

במכתבך האחרון ביקשת ממני שאבוא אליך, כי יש לך משהו להגיד לי. פגישתנו התקיימה בצל עצים, כשאתה שוכב ורגבי עפר מכסים אותך וזרי פרחים מעטרים אותך. אתה לא הגדת לי דבר ואני לא יכולתי לדבר, כי קולי נחנק... ניסיתי לעמוד דום ולא יכולתי, כי ידעתי שאין צורך בגינוני טקס. הבטתי שוב מסביבי, בעצים הירוקים — ונפרדתי. אורי ידידי, נפרדתי מגופך, אך לא מנשמתך. היא חיה בתוכי לנצח.

ידיך,

נחום

א ו ר י ...

שפעת תלמלים שחרים.
מבט נוגה, רצוף שברירי אור.
לא יותר —
רק מבט נותר, חי ורועד בחלל.

אזכורה שמים כחלים.
הרים וזיתים אפרים, שחורי גזע
שעטרו לפניך —
הלמו חרונם.

שוב אראה חיוך מרצד על שפתים;
אך עיניך נוגות כתמיד.
ומעל להרים ולזית
יציף מבטך אפקים.

דבורה ג.

הדמות שהראתה את הדרך

עברה שנה מן היום שאורי הלך מאתנו לבלי שוב. מביט אני בתמונתו ומחטט בעמקי תת־הכרתי מבלי יכולת להבין פירושן של דבר: „אורי איננו“. ומתוך התמונה ניבטים פנים מחייכים בטוב־לב ובצניעות, והריני מנסה להשוות הבעה זו לאותן מלים גורליות, שכה קשה לרדת לעומק פשרן. האומנם, איננו?

יקרה בחיי האדם ופתע ימצא עצמו עומד על פרשת־דרכים. וגם אם יחליט לבסוף לבחור באחת הדרכים, יפקפק לאחר מעשה אם היה צעדו זה נכון, ושמא רצוי היה באמת לבחור בדרך האחרת? אף אני הועמדתי לא אחת לפני דרכים רבות ושונות, וכשהייתי מוכרח לבחור באחת מהן, היה הגורם המכריע לבחירתי — אורי. כן, גם אם הוא עצמו לא ידע על כך, הייתי שואל את עצמי: כיצד היה נוהג אורי במצבי שלי? ועל פי התשובה לשאלה זו נהגתי. דמותו של אורי היא שהנחתה אותי בברירת מעשי. ועל כן, תמיד ליותר אותי הרגשה טובה אחרי כל „התיעצות“ מעין זו עם אורי. עליו יכולתי לסמוך במלוא מובן המלה. דרכו בחיים היתה נהירה לו ולכל הבא אתו במגע; על כן השרה בטחון על כל סביבותיו. הדרך מבית־הספר היסודי לבית־הספר החקלאי היתה טבעית בעיניו. לאחר מכן גמלה בו ההחלטה להמשיך בלימודיו לשם השלמת ידיעותיו, בעיקר בשטח החקלאות. הצבא הוא שהפריד בין שני שלבים אלה, ופה גם השיגתהו יד הגורל המר. משל לנטע רך, שיד אכזרית עקרה אותו בעודו באבן.

שכלנו את אורי. נפרדנו מאדם, שאהבת האדם והאדמה פעמה מכל דיבור היוצא מפיו ומכל מלאכה הנעשית על־ידיו. אולם אנו לא נשכחנו. הן לא נוכל לשכוח את חיזכו הזורע בטחון, את יפי נפשו. אורי יהיה אתנו תמיד תמיד, בכל עת ובכל מקום.

דמותו השתלבה בנוף

היכרותי הראשונה עם אורי היתה באחד העמקים הצרים, המתמשכים מאמצייה לגבול. היה יום חמסין לוהט, כשהזיעה ניגרת והעבודה מתנהלת בעצלתיים, אם בכלל מתנהלת עבודה כל־שהיא. היינו עסוקים בסיקול גדרות־האבן, שהערבים נוהגים לחייץ בהן את שדותיהם. כשהעפתי מבט על קבוצת בחורים מרוחקת ממני, שעסקה בעיזוק אבנים כבדות, נתקלה עיני מיד בגוף תמיר, המניף את המכוש בכל המרץ וללא הפוגה. לא יכולתי להתאפק, ניגשתי אל הבחור ושאלתי אותו בצחוק: „הי, למה אתה מתאמץ כל כך?”

לאט לאט הזדקף אורי, נשען על המכוש וחייך את חיוכו האפייני, הפשוט והרציני. הרגשתי כאילו חלפה רוח קרירה בעמק הלוהט שמסביבנו. כבר היה ברור מאליו שלפני עומד אדם משלנו, שפה יש על מי לסמוך.

בערבים הארוכים של אמציה היו הבחורים מתאספים בחדר־האוכל, ועד מהרה מתלקח מחול הורה סוער. ולא אורי האיש שיחמיץ ריקוד; יחף־רגל וזקוף, כשבלוריתו השחורה מתנשאת בתוך המעגל והחיוך מלווה אותו תמיד. אורי המפקד, תמיד ידע למצוא את הדרך אל לבות הבחורים. לא היה צורך בפקודות. נעים היה לראותו כשהוא טורח ומשכנע חייל בהגיון שבפקודה ובצורך לבצע אותה, ודווקא בסדר. הוא ידע לזכות באהדת פקודיו מבלי לנתר אף פעם על ביצוע הדברים הדורשים ביצוע. החיילים היו אומרים: „דווקא אורי הוא בסדר”.

אורי השתלב בנוף האנושי של אמציה ונעשה לחלק ממנו, בהופעתו הפשוטה הכובשת את הלב. בחיוך הרציני, בדיבור השקט והשקול, ובנכונותו התמידית לעזור ולשאת בעול.

בזכרוני נחרת אורי בערב אביבי, בתוך שדה של חציר, כשהסטאן תלוי לו לצדו והוא גוחן ובודק אם לא הגיע עוד זמן הקציר. ובלוריתו השחורה מתמזגת בשדה הירוק, אי־שם בגיא שלרגלי אמציה.

עלי בנדר

עינת

עוד אזכורה, אורי...

בשנים האחרונות קרא כל אחד מאתנו לא פעם דבריי-הספר על חברים שנפלו. לרוב נפתחו הספרים אלה במלים: "קשה לכתוב היום, בעוד שדמותך ניצבת נגד עיני...". אכן, נכון. גם לי קשה לשבת פה, בשדה, ולכתוב על אורי, כאילו איננו קיים עוד. והרי בשדות אלה שוטטנו פעמים רבות, שוטטנו ושוחרנו. אך זו עובדה מרה ומכאיבה.

את אורי היכרנו מיום בואנו לאמציה. מאז ועד אותו יום מר היכרנו זה את זה היכרות קצרה, אך הדוקה ביותר.

עודני זוכר תמונות מתקופה זו: בוקר השכם רגיל; אני מעיר את אורי: "קום, צריך לצאת למרעה". ובשדה — אנו יושבים ואורי מסביר מהו המרעה הטוב, כיצד לשמור על העדר מפגיעות שונות: איך לרסס, כיצד יש לטפל בעגל חולה, אילו הם סימני המחלה... יושב הייתי מולו וחש כי לפני יושב אדם בעל ידיעות בכל ענפי-המשק, אכר מושלם. והיתה זו הערכה נכונה.

את הסביבה הכיר אורי מצוין. לא היה אדם יותר מוסמך ממנו, שיזהה את המקומות הקרובים והרחוקים; ואם צריך להוציא לפתע בלילה חוליות לחסימות דחופות, משנודע כי כנופית פידאיונים משוטטת בשטח — ברור כי אורי יוצא בראשן ומציבן במארבים המתאימים.

ועוד אזכור: יום אחד הודיעו מן התצפית כי נראית תנועה חשודה בשטח-ה"רמה" שליד הגבול. ברור שאורי היה בין הראשונים על הקומנדקאר. פיירנו בשטח, וכדרך חזרה אמר לי: "בעוד שבעה חדשים אני משתחרר, ועד כה לא עשיתי כלום. עוד לא היתה לי הזדמנות אחת לפעולה ממשית כל-שהיא". אך לא עברו ימים רבים ונתנו לו הזדמנויות, שלא פה המקום לדבר עליהן.

אורי נהג לבקר באסיפות חברי המשק שלנו, ואם כי נכח כאורח — ידעתי שהוא יאמר כל מה שימצא לנחוץ; והוא היה אומר, מציע ומתקן. הוא שימש לנו מדריך במלוא מובן המלה. כן, אורי נפל. אך רוחו אתנו. בכל שנפנה במשק, נראה ונזכור אותו. אם נישא עינינו לדגל המתנוסס וניזכר במיסדרים שהיו

ניצבים ברחבה בפיקודו של אורי. נפנה אל הרפת — וניזכר בצעדים הראשונים של הבקר היוצא למרעה. נראה את המתכן, ונזכור את בנין הערימה הראשונה שאורי סיימה. נביט בגינת הנוי ונזכור איך הביא שתילים מן הבית וטיפח לו גינת־נוי מול חדרו. בכל אשר נפנה נחוש במעשיו.

אין מלים בפי לנחם את הוריו, משפחתו וחבריו הרבים. בבנין המשק, שאורי אהב — ינוחמו. ואנו נזכרנו וננציח את זכרו, כי כן הבטחנו לעצמנו.

היאחזות אמציה

ירוחם

הוא נסך בי אמון ותקוה

מגעי עם אורי היה בלתי־אמצעי. בזמן הלימוד בבית־הספר, בשעות רבות בערבים ובלילות, או בימי חג ומנוחה, בחיק הטבע ובבית, למדתי להכיר ולהוקיר את אפיו של אורי. לא עברו ימים רבים והוא נעשה לי יקר כבן.

אודה ולא אבוש. אחרי אכזבות רבות, תוך פגישה עם נערים הרבה, נסך בי אורי אמון ותקנה בנוער הישראלי, עם הנאמנות שבו, — מסירות, שקדנות, אחריות, עננה, יחס הפכוד לכל תפקיד, לכל יצור — חי ודומם. נכונותו הטבעית להטות שכם לכל שנדרש, או גם נרמז בלבד, היתה לעתים כפלא בעיני; אפילו כשהדבר היה לא נוח, יוצא־דופן במידת־מה מן ההרגלים הנהוגים בסביבה. והכל, כל עבודה או תשומת־עין או הסתכלות, היה מלווה בת־צחוק טובה, חודרת לב. כל מי שבא עמו במגע ספג מן האור הגנוז אשר בקרבו.

כל הקווים האלה, שהתגלו בחיי עבודה, לימוד וחברה ובמגע האישי עמו, היו ביטוי לנפש רגישה, עדינה, ביישנית מעט, נפש שהעלתה אל שפתיה אך מעט מן האוצר הנאצל האצור בקרבה. אבל נפש זו היא שהזינה מעשיו, מחשבותיו ורגשותיו, ונסכה בה אותה אצילות אשר בה ניחון. מפאן גם יחסו העמוק לכל — לבית הוריו, לכפר מולדתו, אל האנשים הקרובים לו, אשר כה אהבם.

היום המר, בו הגיעתני הידיעה הנוראה, היה לי אחד הימים הקשים בחיי. אך אורי עודנו חי בלבי כאותו עלם תמיר ואציל, שלא יפרידוהו ממני שנים וגורל אכזרי.

שלמה מרכוס

דגניה א'

בשקט ובצנעה חי בתוכנו

זה שנים, מיום גומרו את בית הספר בתל-מונד כמעט ולא היה אורי בכפר. מילדותו נמשך לחקלאות בה ראה את עתידו. מיד אחרי בית-הספר במקום הלך לבית-ספר חקלאי ומשם לצבא. גם בצבא ראה את החקלאות כיעודו והוא התגייס לנח"ל ויצא להיאחזות. ובמקום היאחזותו, באמציה, קיפד את פתיל חייו.

כרעם משמים בהירים באה הבשורה האיומה — אורי איננו. רק מעטים הכירוהו טוב. בשקט ובצנעה חי אורי בתוכנו, אך בכל מקום בפגשך בו היה מברך אותך לשלום בחיוך אדיב על שפתיו. כשבועיים לפני נפילתו סיפר לי על רצונו להמשיך לימודיו באוניברסיטה, בפקולטה לחקלאות. למרות שחדשיים בלבד הפרידו בין מועד שחרורו והתחלת הלימודים, לא רצה להשתחרר קודם מהצבא וללכת ללמוד. „אינני רוצה להשאר חייב לצה"ל", אמר, „אגמור את השירות ואלך ללמוד". כמה אכזרי הדבר שדוקא בעבודה אשר בה ראה את יעודו השיגו הגורל.

זה בה א.

בן האדמה

היה זה שבועיים לפני נפלו, בפרוס ראש־השנה. אל צריפנו בהיאחזות בא חייל, דפק בדלת ובישר בשמחה: הוריו של אורי באו לבקרו. ארשת של אושר עסתה את פניו של אורי לשמע הידיעה. אל החדר נכנסו הוריו, אחותו ושכן קרוב. לאחר שהתישבו והשיחה החלה קולחת במסלולה דימיתי כי אני מבין את אורי בזה הרגע יותר מאשר בשעות היכרות מרובות.

שעה שהיינו טירונים, וכולנו בני מושב וקבוצה וחניכי בתי־ספר חקלאיים, לא היה אורי מאלה שמקדישים להם תשומת־לב יתירה. היה מאותם שאינם מבריקים ואינם דוחקים עצמם כאומרים: „ראה, הנני!“ הוא היה בנוי איתן, עומס משאו בצנעה, מקבל את הדין בסבלנות. היה „אחד מן החברה“, ועם זאת ממושמע וממלא אחר ההוראות ללא ריטון.

וכך גם בקורס מ"כים. היו אלה ימים של אימוץ הגוף והנשמה, ימים שבהם מתחפך אדם בחברו עד כדי רצון לנוס לפינה בודדת. ודומה אז כי „הצבר“ הטיפוסי הוא זה הצועק, הצוחק, השולט על חבריו בניע־אצבע, ה„שוויצר“ שהכל פרוכים אחריו ומתקנאים בו.

כך טעינו בו, באורי — ולא טעינו. טעינו בראותנו אותו נחבא אל הכלים, כאילו מצניע דמותו וגוניו. ולא טעינו, בראותנו אותו צנוע, אינו מבקש גדולה לעצמו ושלם עם עצמו וחבריו. עד שנודמנה שעה ברוכה, וראיתי את אורי במשאו ומתנו — בתפקידו. משהיית מקדיש לו תשומת־לב כאל יחיד, מוצא היית כי הוא בלתי־רגיל בפשטותו ובדרך שבה היה מקבל את הדברים. מעולם לא שמעתיו צועק; מעולם לא רב עם פקודיו. ומופלא ממני כיצד ידע עם זאת לנהוג בהם שיעשו רצונו. כאשר מטיל היית עליו משימה לבצעה — לא היה נוהג להתנפח; מעיר היה הערה, מייעץ ועושה, אם גם לא הקפיד תמיד על פרטי־פרטים.

וכאשר שבתי וראיתיו במחיצת בני ביתו שלו, ידעתי מהיכן נובע חיוכו הביישן, שרשיותו ונשיאת־עול שקטה שבו. דובר היה על תכניות־עתיד, על מעשי עבר והווה, וכולן אדמת מכורתו, כפר־הס, ובית אביו ואמו.

לעתים היה מתקנא בצעקנים ובגבריים שבין החברה, ומנסה להלביש

בשדות „אמציה“, ליד אבן-הגבול

העוגות הטובות שהיה מביא; עצותיו שהיה נותן לנו בישיבת המזכירות. אפילו במטבח מורגש חסרונו. אורי היה נוהג לבקר שם בשעות הפנאי, ובערב החג ישב אתנו יחד וקילף תפוחי-אדמה.

והתכניות שהיינו מנסים יחד לתכנן... אורי ידע כי מחובתו לצאת להדריך בישובי עולים, אבל יחד עם זאת רצה מאד להמשיך בלימודיו. היה ברור לו כי אחרי השחרור הוא חוזר אל משק הוריו. הוא צבר כאן מרץ רב והתכוון להכין בביתו משתלות. הוא היה בטוח בהצלחתו, ופעם אמר לי: „תראי, המשק שלי יהיה היפה ביותר בכפר“.

הוא התקשר מאד לאמציה, ואמר לא פעם שאילו לא היו מעכבים בעדו כמה דברים, היה נשאר „כמו כלום“ במקום הזה. ואכן, בעינינו נשאר אורי כאן. למדנו ממנו הרבה מאד. בטחונו העצמי, חיוכו, השקט הנפשי שבו — כל אלה זכורים לנו תמיד.

יהודית

לא חזרת, אורי...

דומה שאין כמעט כפר בארץ, אשר כה רבים חלליו כמו כפר־הס שבשרון. חוט־הדמים משוך על הכפר מאז ימי המאורעות, דרך מלחמת־השחרור ועד הימים האחרונים ממש. אין כמעט בית במושב פורח זה, שלא נתן את קרבנו על מזבח המולדת. והנה פקד הגורל שוב את כפר־הס: אורי, בנם יחידם של פרידה ויוסף קנמון — איננו. אנשי הכפר כסופי השער וחרושי הקמטים מייחלים לדור החדש שיבוא ויתפוס מקומם ליד המחרשה ולעיניהם הולכים בניהם בזה אחר זה בדרך שאין שבים ממנה...

אורי דמה לאחד הברושים התמירים, המפארים את הדרך בואכה כפר־הס. היה „צבר“ בכל רמ"ח אבריו. היו גלומים בו תכונותיו של החקלאי המתקדם, שאותן רכש תחילה במשק הוריו ובבית־הספר החקלאי בפרדס־חנה. חשב גם על לימוד בפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה. החקלאות היתה טבועה בדמו, ולא פעם כתב הביתה וביקש מהוריו, שישאירו לו לזמן חופשתו את השקאת הפרדס.

בדומה לרבים מחבריו במושב ובתנועה דחה אורי כל תפקיד שנודף ממנו ריח של נוחיות. כשהוצע לו לשמש מדריך במדרשת רופין שבעמק־חפר פסק: „אני אלמד בחורים להיות חקלאים לא על ספסל הלימודים אלא על הקרקע ועל הטרקטור“. ואכן, אמר ועשה. ויעידו חברי „אמציה“ שבהרי חברון, כי אורי קיים הבטחתו. הוא ידע להתחבב על כל רואיו ומכיריו. כשהודיע בערב ראש־השנה במכתב הביתה שהוא מנתר על חופשתו לטובת חבר אחר, הבינו הוריו ללב, החליטו להפתיעו וערכו ביקור אצלו, באמציה.

בראש־השנה ישבו בני המשפחה בחדרו של אורי ב„אמציה“, והחלו לתכנן תכניות בקשר לעתיד. והנה נקרא לעזרה: התברר שחסר מנין בבית־הכנסת הצנוע שבהיאחזות. אורי נתבקש להשלים את המנין, וללא אומר ודברים קיבל עליו את „הדין“ והתיחד עם המתפללים...

...הכל הוכן בבית לחג הסוכות, לחגיגת יום־הולדתו העשרים ואחד. והנה — במקום הנער וחיוכו המלבב הגיעה הפשורה על נפילתו.

ג י ו ר א ע י ל ם

(„למרחב“)

עצמו לבושים שלא יאו לו. ותמיד, בסופו של דבר, מתבלטת היתה
עדינות זו שבנפשו. מעט ממאור-עיניו של ילד — וכובשת לבבות.
על אדמת אמציה זורחת שמש אחרת. הגיאיות הרחבים מתעקלים
בין גבעות-טרשים, ואדמתם סידית ודלה. בכפר-הס אדמה כבדה ודשנה.
הירוק על רקע האדום עשיר ומסועף.

הרוח מניעה את צמרות העצים.

אולם גם זו האדמה הכבדה והדשנה, גם זו הסידית הסלעית — אדמת
ארץ-ישראל היא. ואורי, בן האדמה ההיא, הפך והיה לבן האדמה הזאת.
בדרכו השקטה והאמיצה היה מהלך אחרי הרועה והחורש, בזו אף בזו,
וכובש תלם אחרי תלם. בדמותו המוצקת היינו רואים בן-כפר, ואב
לעובדי-אדמה בעתיד. מהרהר היית כיצד, באחד הימים הרחוקים,
נפגשים היינו על כוס מים צלולים בבית הלבן על האדמה ומאזינים
לרחש הצמיחה במכורת החלום ובמטעי השאיפות...

אין ניהומים להורים שאיבדו את תוחלתם-יקירם, מפי אדם ששכל
את רעיו, מפי מפקד ופקודים, מפי אחים לנשק ולעבודה. ארץ זו,
האהובה והיפה — מה אכזרית היא. ארץ בה כל אורח חמוש וידו על
הקת, שגבולותיה אויבי השלום והריהי משכלת את בניה-בוניה...

בועז

לאהוב את העולם הגדול

מן לנו לשאת בשלוח נפש את עשין לשנותו

אורי... כעת אני כותבת אליך. ביקשתי מחברך שיספרו לי עליך, כי הרי אתה לא תוכל לעשות זאת. כי פשוט, יצאת לחפקיד ולא חזרת ממנו... חברך אלה, שהספיקו להכירך יותר ממני, שזכו לחיות חמש שנים תמימות במחיצת אדם כמותך, אדם שיש בתוכו הכל — הם מתקשים עתה משום מה לספר לי עליך, אורי. הם אומרים שהם... שהם פשוט לא יכולים להאמין... הם בטוחים שאתה ממשיך עדיין לאהוב את העולם הגדול, ושאתה עדיין מקיף את הכל. כן, גם עכשיו נמצא אתה במקומך — בצד, צנוע, בצל העצים שפה אהבת אותם. אתה עדיין בוחן את העולם הסובב אותך; אבל העולם לא יוסיף לך עוד דבר...

ראה, אורי: הנה חברך עושים את המאמץ הגדול ומנסים (הן זוכר אתה: הם, אנשי העמל, עסוקים ואין רגע פנאי... כפי שהיית אומר: „צבא זה צבא“...), מנסים למצות את חמש השנים הגדולות על דפי נייר. כן, הם הביאו לי את הדפים האלה, בהם ניסו להעלות את הרגעים שהיו אתך יחד. הם, שהיו אתך בגן, בשדה, שראוץ חורש, זורע, קוצר ואוסף את הפרי...

אורי — כתבתי לך, ועתה רנח לי מעט. כעת אני חוזרת לחיי הרגילים. אתה זוכר נדאי — אני בקורס ללולנות. אמרת שכדאי לי ללכת — והלכתי.

אני מאחלת לך מרחוק ליל מנוחת-עולמים שקטה ושלווה.

*

תמונתו עומדת לפני, ואני רואה אותו ואיני מאמינה... אורי, הבחור הנתיק ביותר במשק, המוכן לעזור לכל אחד, היודע למצוא כל אדם הזקוק לעזרה; היודע לגשת אל האנשים השקטים, הזקוקים ליד עזרת... עתה לא תהיה להם עוד משענת. כתפו האיתנה אינה מצטרפת עוד לרפת, לעזרת הבוקרים. בכל מקום מורגש חסרונו. כל אחד מאתנו חש בכל יום ובכל שעה כי משהו חסר לו במשק: המיסדרים המדויקים שערך; ביקורו בחדרים; ישיבתו השקטה בערבים ליד ספל קפה;

הוא חזר אל אדמתו

במרכזו של כפריהם התנוסס בימי מלחמת-השחרור שלט קטן: „זהירות, כדורי האויב פוגעים כאן!“ אנשי הכפר היו ניצבים ימים ולילות בעמדות במשך חדשים ארוכים. בין המגינים היו גם יוסף ופרידה קנמון. בביתם, העומד במרכז ליד שלט האזהרה, נשאר יחידי אורי בן השתיים-עשרה, בנם היחיד של פרידה ויוסף. כשהיה חומק מן הבית למלא שליחויות כקשר בין העמדות — שרקו כדורי האויב מעל ראשו. — — —

אורי נולד בכפריהם, שהוריו היו ממייסדיו. מילדותו נשתרשה בו האהבה לחקלאות ולאדם. ההורים אימצו ילד וילדה מעליית-הנוער, ואורי אהב אותם אהבת אחים. בהתגייסו לצה"ל בחר אורי להיות חייל קרבי. בחדשים האחרונים לשירותו היה מדריך בהיאחזות-הספר „אמציה" של בית"ר. כחקלאי מלידה תרם אורי במלוא הלהט מידעיותו ונסיונו למשק הבית"רי הצעיר. מחוץ למסגרת תפקידו ועל השבון שעות-המנוחה המעטות היה מתמסר לטיפוח עדר הבקר של המשק.

יחסי רעות הדוקים נקשרו בין בית"רי אמציה לבין בוגר הנוער העובד מכפריהם. „תמיד היינו מבקשים ממנו, שלאחר גמר שירותו בצבא ישאר אתנו, אפילו כמפא"יניק מוצהר", סיפרו אנשי אמציה.

אך אורי העדיף לחזור הביתה ולהתמסר למשק ההורים. גם ההורים העייפים מעבודה קשה ומסבל ממושך חיכו לשובו של אורי. והוא בא בסוכות, כאשר הבטיח להם; הוא חזר אל אדמתו...

••

(„מעריב")

כתוד העזבון

ישראל בשנת 2.000

המצב הקיים עתה בארץ מביא את האדם לפעמים לידי יאוש ; וקשה בזמנים אלה לראות עתיד מזהיר למדינתנו בזמן הקרוב, בערך בשנת 2.000. אך בכל זאת אני מאמין, שלא ירחק היום ותחול מהפכה יסודית ברוח המנשבת במדינה. בבוקר ה־21 בפברואר שנת 2000 נזדמנתי לטיול לעיר סדום, השעה עדיין מוקדמת בבוקר והפועלים נראים ברחובות ממהרים למקום עבודתם — מי להפקת האשלג, מי לתעשייה האדירה שצמחה כאן, ומי לכריית התעלה שתעבור בין הים התיכון לים המלח. התהלכתי לאיטי ברחובות הכרך ; זה כ־35 שנה שלא ביקרתי במקום זה — מאז הקרב המפורסם עם הלגיון, שבו נהרסה כל ההתחלה הראשונה להפרחת האיזור.

על בנין ליד משרדי הממשלה האזוריים התנופף דגל הסהרון הפורה, וסימל כי כאן שוכנת כבוד הצירות של הוד־מלכותו פייסל הרביעי. העובדה הזו נראית בעיני הקהל כמובנת מעצמה, ואין איש טורח בעברו ברחוב לתהות כנגד תופעה זו. ואכן, יש סיבה לדבר : הדור הצעיר חונך כבר על ברכי חווה השלום, וגם „הזקנים" שנשארו מתקופת המלחמה איבדו את השנאה. עבדול, נציג „הסהר" באיזור, עושה כל אשר בידיו לטפח ידידות בין שני העמים. ואכן, רבים הקשרים בין שתי המדינות שבאיזור — קשרים מסחריים וכלכליים. זמן יציאת רכבת־הבוקר לתל־אביב קרב, ושומר אדיב מראה לי את הדרך הקצרה לתחנת־הרכבת. יש לציין כי חל שיפור לטובה בנוחיות הנוסע במדינת־ישראל, ואף נציגי האופוזיציה שוב אינם תוקפים שירות זה. משך שעה אחת הגעתי לתל־אביב ואז נזכרתי כי עוד לא ראיתי עדיין את עתון הבוקר. קניתי את העתון „דבר" (בראש גליונו כתוב כי תפוצתו מגיעה עתה ל־150.000 גליונות). בעתון לא מצאתי כל דבר חדש. הויכוח על התקציב השנתי (הקיים כל שנה בחודש זה) נמשך במלוא המרץ. נציגי האופוזיציה מימין ומשמאל תקפו את הממשלה על התקציב הצבאי הגדול, שלפי דעתם הוא צריך לרדת למינימום. בתקציב הגדול ביותר — לחינוך ולתרבות — לא נגע איש, כי כל המתמרמר ידע כי בנפש מפלגתו הוא... הנואמים תבעו להגדיל את ההקצבה לביטוח רפואי ולימי זקנה על חשבון ההקצבות לעזרת ארצות חוץ ידידותיות. — — —

(כתה ה', בית־הספר החקלאי בפרדס־חנה)

הורים יקרים,

מהיום נותרו עוד 17 יום לסיום עונת הלימודים, ואני מקווה כי יחלפו מהר וכבר יגיע החופש. כבר קבעתי לי תכנית לחופש, ואם היא תתגשם אספיק ללמוד ולעבוד הרבה משך החופש, ואם להפסיק...

מוכן שלא אוכל לבוא בינתיים, משך הזמן הזה, הביתה לאיזו שבת, ונאלצתי לכתוב מכתב זה (הלא אתם יודעים בכמה עולה לי לכתוב ולשלוח מכתב...).

אבא, אם בכל אופן יצא תורנו להשקות בזמן, ולהשקות מספר ימים לפני העשירי ביולי, אפשר לדחות את ההשקאה בפרדס עד אז; ואז — כאשר אהיה בבית — איכל להקל קצת עליכם.

הבחינות האחרונות עברו לא רע, וכנראה אסיים את השנה רק ב"מספיק-בקושי" אחד (באנגלית). התעודה תהיה די בינונית, אך לפי תכנית הלימודים לשנה הבאה (שתתגשם!!) אני מקווה להשיג תעודה טובה-מאד, ובכל מאמץ שיידרש.

בבית-הספר קיימת כבר אוירה של סוף השנה ומתחילה התפרקות כללית, אף כי הבחינות האחרונות טרם נתקיימו. כתה ה' היא באמצע בחינות-הבגרות; דרך אגב, היו להם בחינות די קלות באופן יחסי. הבחינה שלנו במתמטיקה תיערך בעוד שבוע ואני מוכן לה היטב.

אמא או אבא, אם יזדמן לכם להגיע בימים אלה לבית-הספר היה הדבר רצוי בהחלט, כאשר אני עומד לפני הארון וחושב איך אחזיר את כל הכבודה הביתה — אני מלא יאוש.

תסלחו לי אם המכתב יותר מדי מבולבל, אך אני לא רגיל לכתוב מכתב כזה ארוך עם הרבה מאד פרטים. כתבו לי בפרוטרוט על הענינים במשק, בכפר, במשפחה וכו'.

האם התות עדיין מניב?

דרישת-שלום לכולם.

באהבה

אורי

שלום רב לכם!

בראשית מכתבי עלי „להכות על חטא“ שזה שבועיים לא קיבלתם אף מכתב. חשבת שאוכל להגיע לשבת הביתה, אך זה לא הסתדר...

לפני שבועיים קיבלתי את התעודה הסופית לגמר כתה ד'. יש לציין כי התעודה הרבה יותר טובה משקיוותי לה... אני יודע עדיין אם אעבוד בחופש חנוכה, או בחצי מחופש זה, ואני מקווה כי אוכל להודיע לכם זאת במכתב הבא.

בינתיים נכנסתי כבר למסלול הלימודים של „השנה האחרונה“. השבת התקיים בבית-הספר משחק כדורגל בין ה„בתים“. כל תלמידי הפנימיה מחולקים לשני מחנות, המתחרים ביניהם בספורט, שחמט, חידונים וכו', כל מחנה נקרא „בית“ — בית לבן ובית כחול; אני שייך לבית הלבן. הפסדנו במשחק זה באופן מחפיר (5:0).

יש כעת שפע של פירות הדדים, גויאבות ואף בננות, ובתפקידי כעובד עצי-פרי אני זוכה לטעום מהם. כמו כן נשארו כמה כוורות לרדיה, ואני מקווה שנרדה אותן ביום שני (יום-עבודה שלי) ואזכה גם ללקלק מעט...

אנצל את מחצית העמוד שנשארה לי לשאלות שאלות על הנעשה בבית. האם אבא גמר באמת כבר את העבודה בנגב, ומתי? האם נשקלו כבר הבוטנים שהכנסתי למחסן? האם עוד ממשיכים להשקות את הפרדסים? מתי מתכוננים להוציא את תפוחי-האדמה? האם עשיתם משהו בחלקה החדשה? בביקורי שם לפני שנמעתתי היא מצאה חן בעיני, למרות ריחוקה. ולקחתי ממנה דוגמאות לבדיקת קרקע במעבדה של בית-הספר. איך המשתלה — האם כבר הרכבתם? אבא, אמא ודאי סיפרה לך למה לא הרכבתי בעצמי. האם יצא עלון „ניבנו“ חדש?

ד"ש לכולם; ענו מהר.

באהבה

אורי

שלום לכם, הורים יקרים!

היום יום שבת חורפי מצוין, ומאד חבל לי שאני מוכרח לשבת בפנים החדר וללמוד; כי כן – בשבוע הזה יש לנו שלוש בחינות חשובות: טבע, קריאה-הקלאית וספרות. השבוע נודעה לי חדשה מעציבה: ד"ר רוזנברג עומד עוד הודש-חדשיים לנסוע להשתלמות בארצות-הברית בסטיפנדיה של האו"ם. אמנם, נמצא לו מחליף, אך בכל זאת חבל.

לפי חשבונות של בעלי-סמך נותרו לנו עוד 175 יום עד לבחינה הראשונה, ובכל החדרים נערכו לוחות מיוחדים, שכל יום העובר נמחק בלילה, בטקס מיוחד.

בדקתי את שתילי השזיפים הנמצאים במשתלה ולא מצאתי אף אחד דו-שנתי טוב; גם החד-שנתיים אינם מצטיינים. בכלל, השזיפים השנה אינם כל כך בסדר. תכתבו לי איזה שתילים אחרים אתם רוצים, ואני אשתדל לחפש אותם. אני מתכוון לבוא לשבת הבאה הביתה, אם יהיה יפה בחוץ. הודיעו לי גם אם אתם רוצים שתילי פרחים.

לבסוף רצוני להודות לכם על העוגה והכופתנים, וברצון אסכים לקבל עוד משלוח כזה...

אורי

אי"שם בנגב (נח"ל), 11.9.54

שלום רב לכם,

מה קרה לי שנזדרזתי לכתוב לפני שקיבלתי תשובה למכתבי הקודם – איני יודע. אולי מצב-רוח זמני, או אולי משתנים קצת בצבא. בקיצור, תפסתי כחצי שעה זמן פנוי (שבת) והחלטתי לכתוב, אם כי כרגיל אין לי כמעט מה לספר לכם. האימונים בקורס מרוכזים ביותר, ואני די עייף ורעב. השבוע היו לנו בחינות על החומר שכבר עברנו (בצבא); הציונים שלי היו לא רעים.

כפי שאומרות השמועות האחרונות החופש הבא שלנו יהיה בראש-השנה, למספר ימים.

...עתה אני ממשיך לכתוב לאחר האימונים והמקלחת, ומצב-הרוח די מרומם. ביחוד אחרי האימונים המוראל הוא גבוה ביותר... ד"ש לכולם.

אורי

בקורס מרגמות. אורי — כורע ברך, באמצע.

29.10.56

שלום רב, הורים יקרים!

זה כשבוע ימים שאני מחכה לתשובה על מכתבי, תקופת זמן שנמשכה אצלנו כנצח נצחים, הואיל וכמשך תקופה זו מצטבר הרבה מה לספר ולהשתפך.

היה זה שבוע ביש-מזל בשבילי, שבוע של הסתגלות לתנאי-הקורס (שהם די קשים). היה כאן אורי מאשדות; מאד נעים לפגוש חבר ותיק ולהעלות זכרונות מהימים הטובים ההם, שלפני הגיוס. עד עכשו אין המוראל שלנו מספק, כנראה, את המפקדים, וה"רכיבות" הולכות וגדלות כדי להרימו. איני מבין איך אפשר להרים מוראל על-ידי מיסדרים נוספים ו"רונדלים". הרבה בחורים עוד מתרעמים על כל "דפיקה", אך אני כבר הגעתי לשלב של אדישות ומקבל הכל באי-איכפתיות. הייתם צריכים לראות את ה"תספורת" שעשו לכל הפלוגה. כל חייל וחייל הוא ליצן המעורר צחוק יותר מהשני... ישנם חברים הבוכים על מראה ראשם, אך הסמל מנחמם: "מילא, עד שתצאו לחופש השערות יגדלו, ותצטרכו תספורת שניה"...

סדר-היום שלנו מלא וגדוש, בלי שישאר כמעט זמן למנוחה. על קריאת ספר אין מה לדבר; בקושי אפשר להציץ בעתון או לקרוא „רומן זעיר“ בהפסקה. בין שיעור לשיעור. החברה כאן די טובים. לאט לאט אנו מתגבשים ונוצרים יחסי חברות תקינים.

היום במיסדר המפקד רמז כי חופשה ראשונה תתקבל אולי בעוד שבועיים, או שלושה. נקוה שלא אקבל שום עונש ואגיע הביתה.

בינתיים שלום, ד"ש לכולם. איך תנועת האורחים אצלנו?

ענו במהרה — אורי

1.11.54

שלום רב לכם, הורים יקרים!

ראשית כל רציתי להודות לכם על החבילה הגדולה שנתקבלה אתמול בערב. אמא ואבא — לו ראיתם באיזה קצב היא נזללה, ודאי שהייתם שולחים דבר כזה כל יום... באותו ערב נתקבל גם מכתב; ואולי תשלחו לי גם את „ניבנו“ בזמן שיצא?

אצלנו עדיין לא ירדה אף טיפה של גשם (איך המצב בכפר בקשר לגשמים?). אך בלילות שורר כאן קור-כלבים.

...היום (למחרת) ירדו בבוקר הטיפות הראשונות בסביבה. המטר נמשך זמן קצר ולא הספיק אפילו להדביק את כל האבק. כפי שאתם רואים, סדר-היום שלנו תפוס עד כדי כך שאפילו מכתב צריך לכתוב בהמשכים. זהו גם המכתב הראשון בתוך סדרה של 3 מכתבים המחכים לכתיבה; בוקר בוקר אנו קמים ב-5.15 ויוצאים להתעמלות-בוקר עם גופיה. אמנם, זה לא תענוג רב לצאת מתחת לשלוש שמיכות לתוך האויר הצונן. ביחוד שיש לך דפיציט של מספר שעות שינה. אך איך אומרים? — מתרגלים לכל, ועם הריצה מתחממים אט אט. למרות כל זה איני מקורר ביותר, ואני חושב גם שזה מחסן...

בשבת לפני-הצהרים הרצה כאן בבסיס פלמוני ממחלקת הנגב של הסוכנות. היתה זו הרצאה מאד מעניינת על בעיות פתרון הספקת המים לאדמות הנגב.

ד"ש לכולם. ענו מהר —

אורי

הורים יקרים!

סוף סוף תפסתי זמן לכתוב כמה מלים. האימונים כל כך מעייפים, עד שאין טיפת זמן פנוי לדברים אחרים, מחוץ לשינה. תארו לכם – היום עוד אכלתי את הקלמנטינה האחרונה מהחבילה שנתקבלה לפני 5 ימים. אפילו לזלילה שמחוץ לאוכל הדל שמקבלים, כמעט אין פנאי.

ד"ש ממני קיבלתם בודאי מ-נ. ו-י., כך שאין לי מה להוסיף. אני בריא ושלם ומקווה שנקבל חופשת-שבת בשבוע הבא, בעוד שבועיים, או לכל היותר – שלושה...

איך מתקדם הקטיפ? היום טעמתי את התפוז הראשון השנה ויש לציין שאני מתגעגע לימים הטובים, שצריך הייתי רק לקטוף תפוז מהעץ ולאכול.

בסוף כל מכתב יש לי צרור של שאלות חוזרות: מה נשמע? מה נעשה?.. אני מקוה לקבל תשובות ארוכות ומקיפות במהרה, אל תתנקמו בי, וכמו כן סלחו לי על צורת המכתב, שנכתב בתנאי שדה.

יצחק, מה נשמע? אל תתבייש לכתוב לי גם אתה...

אורי

היאחזות „אמציה“ (חבל לכיש) 28.8.55

להורי היקרים שלום,

במקום להגיע ביום שלישי הביתה מצאתי את עצמי בדרך ל„אמציה“... בקיצור, לאחר מיסדר הסיום והטקס המפואר של גמר המחזור קיבלתי העברה וחופשתי נדחתה, עד לאחר שנסתגל ונכיר את הענינים במקום.

עדיין איני יכול לתאר לכם את רגשותי הראשונים והתרשמותי הראשונית מהמקום, חוץ מזה שאני מרוצה ושיש לעשות כאן עבודה רבה.

הובטחה לי חופשה לשבת הבאה, ואני מקוה שאקבלנה, כי היא מגיעה לי בהחלט.

אני מסיים, כי המכונית של הדואר עומדת ומחכה בחוץ. להתראות –

אורי

שלום רב לכם אמא, אבא ומילי.

בגלל המצב הבטחוני בארץ שוב נדחה מועד חופשתי (מי יודע עד מתי?) ונשארת כבול במקום. אצלנו המצב שקט ביותר; עובדים כרגיל וכמעט אין מורגשת אצלנו כל מתיחות. אנשים שבאים הנה אומרים שכדאי להיות כאן רק בשביל חוסר העצבנות והשלוח שבמקום.

הבטחתי לכם לכתוב ביתר פרטות על הסביבה והנוף במקום, ואיני יודע במה להתחיל ובמה לגמור. הסביבה הררית, מסולעת, פה ושם פזורים בוסתנים נטושים של ערביי המקום לשעבר (הם מספקים לנו שפע של פירות — ענבים, תאנים, צברים ועוד). הואדיות והגיאיות, מהם צרים ומהם רחבים יותר, היו מעובדים על-ידי תושבי המקום הקודמים; עכשו חורשים בהם הטרקטורים שלנו, מעלות החמה ועד שקיעתה. עד עכשו חרשו כבר במקום כ-3.000 דונם. אחד הגורמים המגבילים כאן הוא הצורך בסיקול השטח לפני החריש. בכלל, הסיקול כאן הוא בעיה רצינית. האדמה היא מצוינת, אך כדי שאפשר יהיה לעבד אותה יש צורך לנקות אותה מן האבנים. ברור שזוהי עבודה קשה ושחורה, הדורשת מאמץ וסבלנות. אני עדיין לא נכנסתי לסידור העבודה ואני עוסק בעניינים פנימיים. כרגע אין ענף כזה שאני מתעניין בו במיוחד; מזניחים כאן את המטעים הנטושים שבסביבה, ואני מחכה לזמן שאוכל להיכנס ולעבוד בענף. לפי התכנית מתכוננים בקרוב להתחיל לטפל בחרובים ולהכינם להרכבה. כמו כן לא היה מזיק לעבד את מטעי הזיתים.

הערבים כאן די מעניינים, וערב ערב יש איזו תכנית, או שהחברה עושים סתם שמח. לפעמים, כשיש הזדמנות, אני קופץ לביקור בלכיש.

עכשו, יותר מתמיד, מעניינות אותי חדשות מהבית: איך מצב העניינים בכפר? מתי אנו מתחילים להוציא את הכוטנים? איך מצב השדה והיבול? איך הולכת העבודה, ומתי היא תיגמר? מילי, מה שלומך ומה את חושבת לעשות הלאה? מה עושים החברה בכפר — האם נוסעים עוד לים? אני מחכה לתשובה מהירה ומפורטת.

אורי

שלום רב לכם, יקרים!
 חלף-עבר עוד שבוע, ולאט לאט מסתגלים לחברה החדשה.
 מתברר שהשד אינו נורא כל כך, ומסתדרים לא רע.
 אני עובד עתה בהדרכה, ובעודף הזמן הכנתי גינה קטנה ליד
 הצריף; ומקוה אני כי בהגיעי הביתה (בעוד שבוע-שבועיים),
 אמצא זרעים או שתילי פרחים. השבת סיירתי במטעי הסביבה,
 ולפי שראיתי יש סיכויים שבעוד שבועיים יהיו אצלנו כבר
 ענבים בשלים, ותאנים בעוד כחודש.
 הנח"ל ממשיך לזרום; מתחילים לחפור יסודות ללול,
 ממשיכים בהכשרת שטחים; עומד להגיע משלוח נוסף של
 פרות לרפת; אספנו כבר את כל הקש והחציר וסידרנום
 בערימות ענקיות, ובשדות ממשיכים בהכנה לתבואות-חורף.
 בקרוב יתקיים כאן יום העליה של הגרעין החדש על הקרקע,
 וכנראה יהיה שמח.
 קוראים עכשו לחברה שיצאו לכבות שריפה שפרצה בשדות-
 המשק; אני מתכוון לצאת, ואגמור בזאת הפעם.
 ד"ש לכולם —

אורי

שלום רב אבא, אמא ומילי!
 הגעתי בשלום להיאחזות וחזרתי לחיים השגרתיים שלנו כאן.
 כנראה הכראתי מאד בבית, הואיל וכולם אומרים לי שהשמנתי
 משך השבוע קצת מעל למידה...
 בשבוע הבא אנו עומדים לקבל את החלק הראשון מעדר
 הבקר לבשר, המיועד להיאחזות. בינתיים החברה כבר רבים
 מי ייכנס לעבוד בענף החדש; סוף סוף תפקיד "קאופוי" עדיין
 די מושך...
 כן נוסף אצלנו השבוע עוד ענף חדש בסידור-העבודה — יעור.
 הקהק"ל החליטה לייער כמה גבעות בשטח, ומסרה לנו את
 העבודה בקבלנות. עכשו אנו מכינים את הגומות, כמעט שכחתי
 לספר לכם, שנתתי את החבילות לחברה בלכיש; הם שמחו

מאד לקבלן, ואני שמחתי שנפטרתי מהן... בבת אחת הורדתי
ממני יותר ממחצית החפצים שנשאתי בדרכי הנה...
ד"ש לכולם,

אורי

כפר־חם, 13.8.56

ליהודית שלום.

יושב אני עתה בחדרי, ליד שולחן-הכתיבה, ונאבק עם העט
השבור להוציא כתב-יד נקי וברור. זה עתה נסתיים התסכית
„גחליליו של מר מרגנונטר“ והרדיו משתפך בקטעי אופרה
עלזים. החלטתי לא לצאת הערב לחברה כדי לנוח מהנסיעה
„המוצלחת“ שיצאתי בה מאמציה ברגל שמאל.

הביתה הגעתי אחרי שעה ארבע והספקתי עוד לראות את
העבודות הדחופות בחצר ולתכנן לי פחות או יותר את השבוע.
לפי מצב הענינים נראה לי כי לא אכלה את החופש מחוץ לכפר.
עדיין לא הצלחתי לשכנע את הורי לצאת לחופשה קצרה. אבי
ענה לי פשוט: „תמצא עבודה לשנינו, אפילו אם תאריך את
החופשה לחודש“. אמא סידרה לי בינתיים את המיטה (איזה
פינוק!) ואני מרגיש שאני חייב ללכת לישון, כדי שאוכל לקום
מחר לעבודה.

שמרי על עצמך! להתראות —

אורי

אמציה, מוצאי יום כפור חשי"ז

לאמא, אבא ומילי שלום רב!

נראה שאין לי מזל בכתיבת מכתבים. כאשר אני כבר מתישב
לכתוב, תמיד יש איזה גורם מפריע: מסיבה, שיחה או שיש
סתם איזה „בלגן“ בחדר. כרגע צלצלו בפעמון — כפי שאני מבין
למסיבת מוצאי יום-כפור. אך הפעם החלטתי לשבת ולגמור את
הכתיבה.

רוכ החברה צמו היום, ומחוסר אנשים הצטרכתי לרדת לעבוד
היום שתי משמרות בהבטחת הטרקטור. עכשו אנחנו מדסקסים

• מכתבו האחרון.

את השטח שהספקנו לחרוש עד עתה, כדי להכינו לזריעה.
הספקנו כבר לחרוש יותר מ-2.500 דונם, השבוע נתחיל גם
בדישונים. עזרתי כמובן לטרקטוריסט, ודיסקסתי חצי הזמן. כך
שחזרתי מלוכלך ומאובק כהוגן.

יש לנו מזל ב„אמציה“, שאספקת המים טובה ואין לנו כל
מחסור. בלכיש, למשל, הם כבר סובלים שבועיים מקלקולים
במשאבה.

בקשר לחופשה המגיעה לי בחג השני של סוכות, עדיין לא
קיבלתי תשובה ברורה. — נראה... בינתיים מגיעות לי שתי
שבתות ואני מקווה שאוכל להוסיפן לחופשה.

אני עסוק למעשה כל היום. עובד, קורא (יש לנו ספריה לא
רעה), משחק (יש לנו שחמט, פינג-פונג ועוד) ומבלה. בכלל, הזמן
עובר כאן מהר מאד. הצרה היא שאינני משיג כל ידיעות
מהנעשה בבית ובכפר.

אני ממחר לחדר-האוכל, ואסיים בד"ש לכולם.

אורי

אַרְאֵה כּוֹכָבִים בְּנִגְהָם
וְהִלַּל-בֶּן-שֹׁחַר בְּהַלּוֹ.
רְאוּת פְּנִיָּה כֵּן פִּלְלָתִי,
יּוֹמָם וְלַיִל בָּךְ הִגּוּתִי.

ח. יעקבי

כפר-הס

לחייל האלמוני...

(חליפת מכתבים שהתנהלה בין אורי לבין נערה ששלחה אליו "שי לחייל")

רמת השרון, אלול תשט"ז

לחייל האלמוני שלום רב!

מכיון שמכתבי יגיע אליך בימי החג רצוני ראשית כל לברוך בשנה טובה, שנת התגשמות כל משאלותיך.

קשה לכתוב לך עדיין, מאחר שאינני מכירה אותך ואינני יודעת מה מענין אותך. ומאחר שאני היא הראשונה הכותבת אליך אציג את עצמי בקצרה; ואם תרצה לענות לי לא אהיה אלמונית כל־כך.

אני תלמידת המחלקה השביעית בבית־ספר עירוני, בתל־אביב. מחוץ למסגרת הלימודים אינני נמצאת בשום תנועת־נוער או חברה סאלונית. את זמני הפנוי אני מבלה בחברת־נוער ממושבת. אין שטח מיוחד שאני מתענינת בו באופן מיוחד, חוץ מזה שאני אוהבת לקרוא ספרים. אני מוכנה להתכתב אתך על כל נושא שהוא, במקרה ואדע עליו.

אשמח לשמוע עליך

ועד אז שלום רב לך וחג שמח

ציונה

אמציה, 3.9.56

שלום רב ציונה,

כמו כל חייל שמחתי אף אני לקבל מכתב־ברכה מן העורף, המצורף לשי של "הועד למען החייל" לחגים, וביחוד מנערה שודאי היא גם נחמדה.

ממשפטי הראשון תוכלי להבין שיושב אני אי־שם על הגבול. אך אין זה הכל. נמצא אני בהיאחזות־נח"ל, מול העיר חברון, ומשלב בשירותי את הגנת הארץ בישובה ובבנינה.

כדי להיות הוגן אציג את עצמי בכמה מלים. אני "מושבניק־בן מושבניק" מכפר־הס (בגוש תל־מונד), בוגר בית־הספר החקלאי בפרדס־חנה, ומשרת כסמל בנח"ל. נותרו לי עוד כחמישה חדשים

לשחרור, ואחת הבעיות המעסיקות אותי בעיקר היא — מה לעשות לאחר השחרור. (אל תביני שאני רוצה לברוח מהמושב).

איני מתכוון לשעמם אותך בבעיותי; כמעט ושכחתי לכתוב לך כי יש בינינו בכל זאת דבר משותף והוא — אהבת ספרים. איני רוצה להתפאר אך אני מעדיף ספרות יפה.

דרך אגב, נדמה לי כי אלוף הורביץ הוא בן מושבתך. האם הכרת אותו? היינו יחד תקופה מסוימת בצבא והתידדנו; נפילתו בעזה היתה דבר מזעזע לי ולכל החברים ביחידתי שהכירוהו.

בקשר לנושאים המעניינים אותי אין הגבלה, חוץ מאשר כוכבי קולנוע ומוסיקת ג'אז...

אשמח מאד לקבל תשובה ממך. אחרי ההיכרות השטחית ודאי תמצאי חומר להתכתבות. בינתיים שלום רב וחג שמח.

אורי

רמת-השרון, 10.9.56

לאורי שלום רב!

שמחתי נורא לקבל את מכתבך, כי הייתי מאד סקרנית לדעת מי יהיה האלמוני שיקבל את מכתבי. לא תיארתי לעצמי שהוא יגיע דוקא אל אחד הנמצא מול חברון, והגר בכפר-הס.

אינני יודעת למה אתה חושב שבעיותיך משעממות אותי (אולי אתה אומר את זה מתוך עננה). דבר זה גורם לי לחשוב שגם בעיותי ישעממו אותך... אמנם, לי אין בעיות כה רציניות כמו שלך; ואותן בעיות שיש לי, נדאי חלק גדול מהן עברת בעצמך.

כרגע בכל אופן אין לי בעיות מיוחדות; אני לומדת ו"הבעיה" תבוא, כנראה, בסוף השנה — אם להמשיך ללמוד או לא. עם תום החגים אני עוברת מימי הבטלה והחופש לעול הלימודים. השנה יהיה לי באמת הרבה "לדגור", כי בחרתי במגמה הספרותית, בה לומדים היסטוריה, ערבית וספרות מזרחית. בחופש לא עשיתי שום דבר מיוחד; הייתי במחנה-עבודה בבית-אורן וביליתי שם יפה. פעם גם זו היתה בעיה: מה לעשות בחופש? אצלך נדאי אין בעיות כאלה, והיית מתפלל לקבל חופש; לא?

את אלוף הורביץ הכרתי, ונפילתו היתה מכה מזעזעת לכל אלה שהכירוהו. אגב, אמו מאד פעילה בנעד למען החייל, והיא שהציעה את כתיבת המכתבים. מאז נפילת בנה היא מקדישה המון מרץ וזמן לטובת

החייל, מארגנת כל מיני מבצעים כגון סריגה לחייל, שי וכן הלאה. גם לולא היית כותב שכוכבי קולנוע ומוסיקת ג'אז לא מעניינים אותך לא הייתי כותבת לך על זה, כי פשוט, על כוכבי קולנוע אין מה לכתוב, לדעתי, ומוסיקה לצערי אינני מבינה. אם אינך יודע על איזה נושאים אני מעונינת לשמוע — אל לך לדאוג. אני מוכנה לשמוע כל מה שאפשר לשמוע ממך.

פטפטתי די והותר, הלא?

עד המכתב הבא (במהרה) שלום רב לך וכל טוב —

ציונה

אמציה, 16.9.56

שלום ציונה.

ביום רביעי ישבנו, כמה חברים בחדרי, והכרזתי שאיני מתנגד לקבל היום איזה מכתב טוב, להעלות את המוראל. לאחר כמה שעות הגיע הדואר להיאחזות, ואז ניגש אלי אחד הבחורים ואמר: „אורי, הגיע אליך דבר שחיפית לך” — ונתן לי את מכתבך. אכן, נעים היה לצאת מתוך המתיחות של הימים האחרונים ולשמוע משהו אחר ושונה. התכוונתי לענות לך עוד באותו יום. אך לא הלך לי. וכך יצא שיושב אני עתה ליד השולחן התלת-רגלי שבחדרי ומייגע את ראשי למצוא חומר להעלותו על הנייר...

סביבתנו התפרסמה במקצת בימים האחרונים ונדאי יעניינו אותך כמה פרטים עליה. יושבים אנו בחלקו המזרחי של חבל לכיש, כשני ק"מ מקו שביתת-הנשק. הגבול בסביבתנו עובר מדרום לצפון וחוצה את אזור הגבעות שלרגלי הרי חברון. אותן הגבעות מהוות את החץ לשפלת החוף, אשר בה מרוכזים מרבית ישובי העולים של החבל. הערבים שנמלטו מן הסביבה לאחר כיבוש האיזור (אגב, איזור זה נכבש על-ידי גדוד הקומנדו של משה דיין בשלבים האחרונים של מלחמת-השחרור) השאירו אחריהם כפרים וחורבות, בורות-מים ובוסתנים, רבדים וגדרות-אבנים, ולהוסיף את המערות והמנהרות הרבות, היוצרות, יחד עם הגוף הגבעי המסולע, המבוותר על-ידי ואדיות וגיאות רחבים — מראות נהדרים (אני מקוה שלא הסתבכתי בתאור)... כל מי שביקר ושהה במקום תקופה מסוימת ממש מתאהב בו. עד לפני כשלושה חדשים ישבו במקום אנשי ה„איחוד”; אך הם עזבו את המקום מחוסר כוח-אדם; ואף תנועת התישבות אחרת — החל ב„השומר

הצעיר" וכלה ב"הפועל המזרחי" — לא יכלו למצוא גוף שיאחו במקום. לבסוף התישב כאן גרעין מתנועת החרות. אני נמצא במקום כמעט מיום העליה לקרקע, ועודני זוכר את הכאב שנשקף מעיני אנשי מזכירות האיחוד, שנאלצו לנתר על הנקודה. הזכרת את ענין החפשים. אצלנו זוהי בעיה די חריפה וכאובה. נראה שצדק מי שאמר כי החיילים בחיל-הרגלים, וביחוד אלה שבגבולות, "דפוקים"; אך לא בגלל האימונים והסיפון, אלא בגלל התנאים והחופשות. אמנם, אצלי זה לא כל כך חריף כמו אצל החיילים האחרים: אני מצליח לצאת איך שהוא כל שבועיים-שלושה, ואז כמובן אין בעיות מה לעשות בחופש. נוסעים להתפנק אצל ההורים, ולבקר את החברה... אסיים הפעם, בציפיה לתשובה. אורי

רמח"ה שרון, 22.9.56*

שלום רב לך אורי,

זה עתה חזרתי מן הסרט "זרע הפורענות" עם מצב־רוח מזופת (דבר שרגיל אצלי בזמן האחרון). לידי הלכה חברתי, שהתחילה לבכות על מר גורלה, שהיא רבה עם החבר שלה בגלל שקר שהפיץ החבר שלו וכן הלאה. זהו סיפור ההולך וחוזר כל מוצאי־שבת לאחר שהפגישה ביום ששי בערב לא מצליחה. (נורא מענין אותך?). והנה, כשנכנסתי הביתה נתקלתי במכתבך שהיה מונח על שולחן חד־רגלי והחלטתי שאולי כדאי לענות לך. וכך התיישבתי והתחלתי להוציא על הנייר את מרגליותי.

אני נמצאת עתה בחופש סוכות אחרי עמל רב של לימודים במשך יומיים (חופשת הקיץ נגמרה יומיים לפני סוכות) ועושה תכניות כיצד לבלות. אני מקנה שמחר אסע לרמת־יוחנן לכמה ימים.

יש לציין שתיארת יפה את סביבתך ואפשר לראות שאתה באמת מאוהב בה. נהניתי מאד מן התיאור, והיה לי רושם שאני רואה את כל זה, ואף התגעגעתי קצת למראה כזה. לאחר הצפיפות כאן נעים לשאוף אויר, אפילו של לכיש... איך מזג־האויר שם? אצלנו התחיל להיות קריר. מה עוד אפשר לכתוב לך? איך אתה נראה? אינני מבקשת תמונה, כי אחרת אצטרך להחזיר לך ואין לי.

אם אתה קורא את מכתבי לפני השינה אזי לילה טוב וחלומות נעימים. ואם לא — שלום וכל טוב.

ציונה

* מכתב זה נכתב יומיים לאחר נפילתו של אורי.

